

KÉT MAGYAR KÉRDŐ KONSTRUKCIÓ INTERPRETÁCIÓJÁHOZ

Gyuris Beáta

Az előadás egyik kiindulópontja az a mai formális pragmatikai szakirodalomban elfogadott megközelítés, amely szerint a (propozícióhalmazokkal modellezett) kérdéseket denotáló szerkezetek közötti választás a kontextus bizonyos, minden beszélő számára hozzáférhető jellemzőitől („közös alap”, beszélgetőtársak kijelentései, kontextuális evidencia), valamint a beszélő privát ismereteitől és elvárásaitól függ (Büring–Gunlogson, 2000; Romero–Han, 2004; Sudo, 2013; van Rooij–Šafářová, 2003). Azt, hogy bizonyos szerkezetek miért nem használhatók bizonyos kontextusokban, a fenti megközelítések annak tulajdonítják, hogy az adott szerkezet (illetve azok egyes komponensei, pl. az intonáció, a tagadó, kérdő partikulák, egyéb pragmatikai jelölők, stb.) által bevezetett előfeltevés vagy implikátúra nem kompatibilis a kérdéses kontextus jellemzőivel.

A másik kiindulópont az a Gyuris (megj. előtt) által javasolt megközelítés, amely szerint a magyar *-e* kérdőszoós (pl. *Süt-e a nap?*) és a kérdőszó nélküli eldöntendő kérdések (pl. *Süt a nap?*) disztribúciója közötti eltérések megmagyarázhatók úgy, ha a kérdőszónak egy olyan kontextuális előfeltevés bevezetését tulajdonítjuk, amely szerint (informálisan) a publikusan elérhető információk alapján egyik választ sem lehet előnyben részesíteni.

Bár a fenti megoldás mellett számos érv sorakoztatható fel, ez azzal a következménnyel is jár, hogy a magyar kérdőszoós kérdő mondatok interpretációja nagy hasonlóságot fog mutatni ahhoz, amit a szakirodalomban az ellentétes alternatívákat tartalmazó választó kérdések (*Süt a nap vagy vagy nem (süt)?*) interpretációjával kapcsolatban például van Rooij–Šafářová (2003) és Biezma–Rawlins (2012) javasol. Arra a kérdésre, hogy hogyan férhet meg két ilyen hasonló interpretációjú konstrukció a magyar nyelvben (amelyek azonban gyakran egymással mégsem helyettesíthetőek), az előadás azzal kíván válaszolni, hogy Bolinger (1978) javaslatát továbbfejlesztve új interpretációt javasol a választó kérdéseknek, amely véleményünk szerint nemcsak a magyar adatokra alkalmazható sikeresen.

- Biezma, M. – Rawlins, K. (2012). Responding to alternative and polar questions. *Ling. and Phil.*, 35, 361–406.
- Bolinger, D. (1978). Yes-no questions are not alternative questions. In H. Hiz (Ed.), *Questions* (pp. 87–105). Dordrecht: D. Reidel.
- Büring, D. – Gunlogson, C. (2000). *Aren't Positive and Negative Polar Questions the Same?* Unpubl. manuscript, UCLA & UCSC.
- Gyuris, B. (megj. előtt). New perspectives on bias in polar questions: a study of Hungarian *-e*. *International Review of Pragmatics*.
- Romero, M. – Han, C.-H. (2004). On Negative Yes/No Questions. *Ling. and Phil.*, 27, 609–658.
- Sudo, Y. (2013). Biased Polar Questions in English and Japanese. In D. Gutzmann – H.-M. Gärtner (Eds.), *Beyond Expressives. Explorations in Conventional Non-truth-conditional Meaning* (pp. 277–297). Leiden: Brill.
- van Rooij, R. – Šafářová, M. (2003). *On polar questions*. Proceedings of SALT XIII.